

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

1. Postoj APZD k návrhu zákona

APZD zotrváva na zásadných rozporoch a požaduje ich odstránenie pred jeho predložením do ďalšieho legislatívneho procesu.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD uplatnila v rámci medzirezortného pripomienkového konania 5 zásadných pripomienok, ktoré neboli akceptované. Od 1 pripomienky sme po vysvetlení ustúpili a 4 pretrvávajú s rozporom.

Popis pripomienok s rozporom:

1 – pripomienka smerovala všeobecne k materiálu.

APZD žiada upustiť od všetkých návrhov dôchodkového systému, ktoré zhoršujú udržateľnosť verejných financií a sú v rozpore s Programových vyhlásením vlády.

Zaťaženie systému zavádzaním rodičovského dôchodku v návrhu zákona sa predkladateľ:

- snaží vykompenzovať zníženým rastom dôchodkov v budúcnosti (korekciou ADH zo 100% na 95%), kým dnešný dôchodca s priemernou mzdou má dôchodok vo výške cca 50% z priemernej mzdy, tak v budúcnosti to bude len približne 46% (údaje MF SR),
- ďalej snaží kompenzovať zrušením maximálneho vymeriavacieho základu sociálneho poistenia, zrušením douplatnenia nezdaniteľnej časti študentov a dôchodcov a zrušením ročného zúčtovania,
- v budúcnosti očakáva, že ďalšie riešenie pre zabezpečenie udržateľnosti verejných financií má poskytnúť daňovo-odvodová reforma.

APZD preto navrhuje, aby všetky návrhy zaťažujúce verejné financie a prijímané v zjavnom rozpore s dlhodobou udržateľnosťou dôchodkového systému, boli predložené až v čase, kedy bude známy návrh komplexnej daňovo – odvodovej reformy.

2 – APZD nesúhlasí so zavedením rodičovského dôchodku.

Zásadne nemôžeme súhlasiť so zavedením nového inštitútu rodičovského dôchodku:

- vytvára negatívne vplyvy na výdavky Sociálnej poisťovne vo výške približne 600 mil. eur ročne a budú rásť,
- chýbajúce zdroje budú financované zo štátneho rozpočtu - na príspevok rodičom tak budú prispievať všetci (nie len prispievajúce deti) vo forme vyššieho dlhu verejnej správy,
- je tu zjavný rozpor s Ústavou SR (Čl. 55) – *chrániť dlhodobú udržateľnosť hospodárenia, efektívnosti a transparentnosti s vynakladaním verejných prostriedkov a požiadavkami na dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému,*
- nie je prítomný ani jeden zo základných princípov dôchodkového systému – princíp zásluhovosti a solidarity,
- dôchodcovia s nadpriemerným dôchodkom dostanú ešte vyššie dôchodky a opačne rodičia, ktorých deti pracujú za minimálnu mzdu, si polepšia o zanedbateľnú sumu,
- pôsobí diskriminačne voči dôchodcom, ktorí z objektívnych príčin nemohli mať deti, alebo ktorých deti nemôžu pracovať, zomreli alebo pracujú v zahraničí,
- zvýši sa administratívna a personálna záťaž Sociálnej poisťovne spojená s priznávaním nároku.

3 – APZD nesúhlasí so zrušením maximálneho vymeriavacieho základu pre sociálne poistenie.

Sme názoru, že dôvodom pre zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu je financovanie rodičovského dôchodku. Návrh podľa nášho názoru návrh:

- porušuje princíp rovnocennosti – ak sa budú odvody platiť z neobmedzeného vymeriavacieho základu, nesmie byť na opačnej strane prítomný strop na výplatu sociálnych dávok,
- má negatívny vplyv na mzdy kvalifikovaných zamestnancov a udržanie talentov na Slovensku - spôsobí to ďalší odliv vysoko kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia a zníži jeho prílev zozahraničia a to v súčinnosti s nestabilizovanou situáciou v spoločnostiach vplyvom COVID-19,
- SR má už teraz odvodové zaťaženie presahujúce priemer krajín EÚ, týmto zrušením bude zaťaženie pre zamestnancov aj pre zamestnávateľov ešte vyššie,
- je v rozpore s programovým vyhlásením vlády SR, keďže vláda deklarovala ako jeden z cieľov, zníženie vysokého odvodového zaťaženia, pričom tento návrh je opakom a jedná sa o jeho navýšenie.

4 – APZD nesúhlasí so zvýšením všeobecného denného vymeriavacieho základu z 2 – na 2,5 – násobok pre výplatu nemocenských dávok.

Nerozporujeme cieľ tohto ustanovenia – poskytnúť vyššiu náhradu zamestnancom napr. počas PN a počas nezamestnanosti. V celkovom obraze návrhu zákona však opatrenie nemá zmysel a opätovne finančne zaťažuje sociálny systém vrátane zamestnávateľov štátnej a verejnej správy.

- odôvodnením zvýšenia denného vymeriavacieho základu na určenie sumy náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti je zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu na sociálne poistenie – pričom strop pre odvody sa ruší úplne ale dávky zostanú naďalej obmedzené,
- zamestnávatelia budú postihnutí 2x – zvýšením odvodov (141 mil. eur ročne) a aj zvýšením výdavkov na náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti za prvých 10 dní (3,2 mil. eur ročne). Síce zaplatia o 26,6 mil. eur ročne menej na daniach, ale celkovo ide o výrazne negatívny vplyv.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

Návrhom zákona sa:

- zavádza elektronizácia dočasnej pracovnej neschopnosti (ePN) = zníženie administratívnej záťaže verejného aj súkromného sektora,
- zavádza sa rodičovský dôchodok (príspevok detí na dôchodok rodičov) = významné zaťaženie štátneho rozpočtu o cca 600 mil. eur ročne,
- ruší sa maximálny vymeriavací základ pre sociálne poistenie = zvýšenie nákladov verejného aj súkromného sektora,
- zvyšuje sa vymeriavací základ pre výpočet nemocenských dávok a nezamestnaneckých dávok z 2,0 na 2,5 – násobok = zvýšenie nákladov verejného a súkromného sektora,
- mení sa spôsob výpočtu aktuálne dôchodkovej hodnoty = dôchodky budú rásť pomalšie ako doteraz,
- zvyšuje nezdaniteľná časť pre študentov a dôchodcov z 200 na 300 a ruší sa možnosť ich douplatnenia v ročnom zúčtovaní,
- ruší sa ročné zúčtovanie sociálneho poistenia.

Elektronická pracovná neschopnosť (ePN):

- upravuje sa celý proces od potvrdzovania až po ukončenie ePN a celý komunikačný tok medzi zainteresovanými subjektmi (pacient – lekár – zamestnávateľ – Sociálna poisťovňa),
- ruší sa povinnosť ošetrojúceho lekára vystavovať papierovú formu potvrdenie o DPN,
- navrhuje sa povinnosť Sociálnej poisťovne vytvoriť poistencom prístup do svojho systému za účelom poskytnutia informácie o stave jeho ePN,
- Sociálna poisťovňa musí bezodkladne informovať zamestnávateľa o vzniku, trvaní a ukončení ePN, porušení liečebného a karanténneho režimu a o dôvode vzniku ePN zamestnancov,
- poistenec sa pri kontrole liečebného povinnosť musí preukázať občianskym preukazom, oznámiť do 3 dní od vzniku ePN číslo účtu alebo adresu pre vyplácanie (neplatí, ak má túto povinnosť zamestnávateľ),
- ak je poistenec zamestnancom povinnosť oznámiť vyššie uvedené údaje má zamestnávateľ, ktorý ďalej uvedenie posledný deň výkonu práce, deň nástupu zamestnanca do práce,
- ustanovuje sa možnosť neuplatniť ePN, ak zamestnanec bude ďalej vykonávať prácu (napr. formou home office zamestnancom),
- ruší sa povinnosť zamestnanca preukazovať potvrdenie o ePN (prenos na Sociálnu poisťovňu,
- lekár zaznačuje ePN do systému NCZI, ktoré zabezpečí prenos údajov do informačného systému Sociálnej poisťovne a tá zamestnávateľovi,
- ošetrojúci lekár na žiadosť poistenca vyhotoví potvrdenie o elektronickom zázname ePN,
- lekár môže uznať osobu za DPN najviac spätne za 3 kalendárne dni – do lehoty sa nezapočítava sobota, nedeľa a dni pracovného pokoja,
- ošetrojúci lekár určí charakter choroby, dátum predpokladaného ukončenia DPN – následne ošetrojúci lekár vykoná kontrolu a určí, či DPN naďalej trvá alebo netrvá
- ak sa pacient nedostaví na určenú kontrolu, lekár prezumuje tento deň za ukončenie DPN,
- ošetrojúci lekár môže povoliť časovo ohraničené vychádzky DPN, pričom ich môže zmeniť alebo zrušiť (čas vychádzok a miesto pobytu zaznamená v elektronickom zázname),
- účinnosť uvedených opatrení sa navrhuje od 1. januára 2022.

Rodičovský dôchodok:

- zavádza sa nový inštitút rodičovského dôchodku, ktorý umožní vlastným deťom (aj osvojiteľom) prispievať na dôchodok svojich rodičov, časťou svojich uhradených odvodov;
- výška rodičovského dôchodku predstavuje 2,5 % z 1/12 vymeriavacieho základu dieťaťa spred dvoch rokov (cca 57 € mesačne),

- dieťa môže prispievať najviac 2 rodičom (teda najviac 5% z jeho vymeriavacieho základu).

Zvýšenie odpočítateľnej položky pri študentských dohodách a dôchodcoch:

- ustanovuje sa navýšenie odvodovej odpočítateľnej položky pri dohodách študentov a pre pracujúcich dôchodcov zo súčasných 200 € na 300 €,
- Sociálna poisťovňa bude sprístupňovať zamestnávateľovi informáciu o nemožnosti uplatňovania OOP, ak je už uplatnená pri inej dohode,
- navrhuje sa zvýšenie maximálneho možného príjmu poberateľa predčasného dôchodku z 2400 € na 3600 € ročne na účely zániku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku.

Ďalšie navrhované zmeny:

- ustanovuje sa alternatíva vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok získaním 40 odpracovaných rokov, pričom minimálna suma dôchodku musí byť vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima,
- navrhuje sa zrušenie ročného zúčtovania v sociálnom poistení, z dôvodu pripravovanej daňovo-odvodovej reformy,
- ruší sa možnosť úhrady poistného na sociálne poistenie v hotovosti,
- ruší sa maximálny mesačný vymeriavací základ na platenie poistného na sociálne poistenie, súčasný 7- násobok priemernej mzdy spred dvoch rokov sa zvýši na neobmedzenú mesačnú úroveň vymeriavacieho základu,
- mení sa spôsob výpočtu aktuálnej dôchodkovej hodnoty a príde k jeho zníženiu,
- zvyšuje sa denný vymeriavací základ na nemocenské a nezamestnanecké dávky zo súčasného 2 násobku na 2,5 násobok priemernej mzdy v hospodárstve spred dvoch rokov,
- opätovne sa dôchodkový vek naviaže na strednú dĺžku života.